

SLOBODNA PROFESIJA: POVJESNIČARKA UMJETNOSTI

Mirjana Repanić-Braun

Razgovor s Đurđicom Cvitanović

Đeka je daleko više od definicije njezina znanstvenog i stručnog djelokruga. Mnogi je vole, a poneko baš i ne, ali malo je onih koji su dotaknuvši je na njezinom životnom putu ostali ravnodušni. Danas, kada je novi naraštaji povjesničara umjetnosti registriraju samo kao Đurđicu Cvitanović potpisanu pod brojnim stranicama ispisanih tijekom četrdesetak godina bavljenja strukom, preuzimaju ili nadograđuju i njezina saznanja novim spoznajama u onom toliko logičnom koraku dalje, nije na odmet približiti im njezinu jedinstvenu osobu - dinamičnu, odlučnu, nekonvencionalnu, nesklonu konformizmu i kompromisima, osobu ispunjenu radnim entuzijazmom i životnom energijom.

Poput još nekih časnih imena naše povijesti umjetnosti ni Đeka nije prihvatila "blagodati" koje pružaju osobna računala, već svoje radove i danas piše bučno, tipkajući po svojoj staroj mašini. Stan u Draškovićevoj zadržao je atmosferu studentskih dana - plava vrata, suho cvijeće i plakati baroknih izložaba na zadnjem katu općinske poslovne zgrade govore da ste dobrodošli. Okrugli stol u kuhinji još je uvijek na istome mjestu, gdje su se u šezdesetima kao studenti okupljali mnogi, kasnije ugledni povjesničari umjetnosti. Na zidu Predragov crtež, u minijaturnom frižideru sladoled, iznad njega prozor s pogledom na Langov trg.

Tri su važna uporišta u Đekinu životu: uspomena na oca, sin Predrag i povijest umjetnosti u svim

aspektima znanstvenoistraživačkog, stručnog, konzervatorskog i mentorskog rada. I danas se na terenu sjetim naših zajedničkih obilazaka Turopolja, Zagorja i Slavonije 80-ih godina, zamislite, prošloga stoljeća, kada sam plan o istraživanju kasnogotičke arhitekture u Dalmaciji konačno zamijenila za realnost baroknog slikarstva u kontinentalnoj Hrvatskoj, a more nemirnim zagorskim krajolikom i "bonacom" slavonske ravni. Uz "hvaljen Isus" razgovor sa župnikom i nezaobilazni prigovori zbog neadekvatnog čuvanja umjetnina ili neprikladnog obnoviteljskog zahvata, dozivanje zvonara u vinogradu, veliki željezni ključ, mjerenje, fotografiranje, pregled župskog arhiva i obavezan savjet: "Provjerite podatke u protokoli- ma kanonskih vizitacija!"

Takvu su Đeku upoznali mnogi studenti povijesti umjetnosti istražujući pod Vašim vodstvom i u Vašem društvu urbanističke jezgre Karlovca, Buzeta i Klanjca, Sveti Petar u Šumi, Kutjevo, Veternicu. Kakvi su, međutim, bili počeci Vašeg znanstvenog rada, jer već je iz prvih objavljenih djela bila razvidna širina Vaših znanstvenih interesa. Tema magistarskog rada bila je sakralna barokna arhitektura, ali u prvoj knjizi, objavljenoj 1969. godine, monografski ste obradili opus arhitekta Kune Waidmanna, koji je živio i radio u Zagrebu između 1880. i 1906. godine. Kako su se te različite teme našle na Vašem repertoaru?

Nakon što sam diplomirala, prof. Grgo Gamulin je osnovao Institut za povijest umjetnosti s nam-

jerom da se prijave kandidati koji žele znanstveno napredovati. Istovremeno je preko Instituta omogućeno istraživanje potrebno za postignuće magisterija znanosti. Bila sam prvi kandidat koji se želio posvetiti znanosti. Uvjet je bio da se prilože i neki radovi. Bio je prihvaćen moj diplomski rad o kiparu Valdecu, koji je bio procijenjen kao jedan među najboljim radovima. Ipak je prof. Gamulin predložio da izaberem jednog zagrebačkog arhitekta 19. stoljeća, jer je u to vrijeme zaštićena zona Donjega grada bila slabo istražena. Odlučila sam se za arhitekta Kunu Waidmanna nakon što sam u arhivu Skupštine grada pronašla vrlo zanimljive nacрте kuća među kojima se je nalazila učiteljska škola u Medulićevoj ulici i nasuprot nje vrlo lijepa kuća u kojoj je na katu stanovala moja obitelj po majčinoj lozi. Prva sam uvela kataloške jedinice za svaku kuću i palaču, s temeljnom deskripcijom popraćenom dokumentacijom iz arhiva i literaturom. Smatrala sam da je svaki objekt Kune Waidmanna vrijedna arhitektonska baština Zagreba, a posebno zamisao projektanta o cottage naseljima i vilama za odmor od drvene građe rađene u tradiciji našeg narodnog graditeljstva. Knjiga je bila daleko ranije dovršena, no s objavljivanjem se čekalo zbog prednosti koju je imao kolega da bi postigao namještenje u struci. Ja pak nisam smatrala da se moram namjestiti kako bih radila i borila se za plaću. Studij sam odabrala nakon što sam napustila studij medicine koji sam u ratnim prilikama (Drugi svjetski rat) bila prisiljena upisati zbog takozvane "radne službe" u kojoj je bilo potrebno medicinsko osoblje. Paralelno sam pohađala predavanja na Sveučilištu na Šalati, gdje se i danas nalazi Medicinski fakultet.

Nadalje ste gotovo usporedo razvijali interes za baroknu arhitekturu, osobito onu crkvenih redova, ali i za pavlinsko slikarstvo.

Prva moja knjiga je već bila objavljena kad sam za temu magisterija upisala "Crkveno graditeljstvo baroknog razdoblja Goričkog arhidakonata". Za

mentora je bio imenovan prof. Tihomil Stahuljak, kojem zahvaljujem jer me je naučio, pošto je neko vrijeme bio konzervator, da vrlo temeljito proučim arhitekturu kao poseban fenomen koji ima ne samo umjetnički već i funkcionalni karakter. Sakralnu arhitekturu tada nije htio nitko upisati, veće je zanimanje bilo za stambenu i društvenu arhitekturu civilnog karaktera. Naime, tadašnji je društveni sustav smatrao krajnje nepoćudnim proučavanje sakralnih spomenika kulture i kontakte sa svećenstvom koji su u takovoj situaciji bili neophodni. Na to me je upozorio prof. Grgo Gamulin, ali to je samo potaknulo moju radoznalost. Već od prvih objekata, čije je snimanje i izvedbu arhitektonskih nacрта financirao Institut za povijest umjetnosti, bilo mi je jasno da se susrećem s Gesamtkunstswerkom idealnog tipa. Otuda istovremeno moje zanimanje za slikarstvo, a ponajviše za redovničku arhitekturu. Sjećam se jedne zgode s pokojnim biskupom Lachom, vrlo otmjenim i školovanim biskupom, razgovora pred katedralom koja je bila u derutnom stanju. Zauzimala sam se za to da se sačuva krovništvo od polikromirane opeke izvedene u Karlovcu. Tumačio mi je da Katedrala ne bi mogla snositi troškove, a da se je našao donator koji nudi bakar u zamjenu za znatno skuplju opeku koju je proizvela tvrtka Žolnaj u Mađarskoj. On je tada bio jedini biskup koji se je zauzimao za tu skuplju i estetski vredniju varijantu pokrivanja svetišta. Poznato nam je da je prevladao praktičizam zahvaljujući republičkim i gradskim SIZ-ovima. Najveća su nam prepreka tada bili povjesničari koji su na jednoj sjednici ismijavali zahtjeve konzervatora, jer nisu shvatili idejnu izvornost pokrivanja šarenim pokrovom u razdoblju historizma na prostoru Srednje Europe, to jest Austrije. Najveći mi je protivnik bio moj prijatelj profesor Adamček, kasnije promoviran u akademika, koji nije podržao tvrdnju da je Austrija bila "tamnica naroda". Tako je politički, na račun pragmatizma, propala borba povjesničara umjetnosti za znanstvenu istinu.

Moje zanimanje za pavlinsko slikarstvo logično je jer je riječ o vrhuncu baroknog slikarstva u kontinentalnoj Hrvatskoj, bilo da je riječ o zidnom ili štafelajnom slikarstvu. To dokazuju brojne publikacije mojih mladih kolegica, a na njega su se osvrnuli i naši najstariji autori.

Gotovo redovito, Vaša su istraživanja rezultirala obnavljanjem pojedinih spomenika. Smatrate li zalaganje za umjetninu ili spomenik moralnom obvezom povjesničara umjetnosti, bez obzira je li riječ o konzervatoru ili znanstveniku?

Među prvim sam znanstvenicima koji su smatrali da, kada je riječ o spomenicima, stroga podjela među našim strukama nije moguća, jer znanstveno istraživanje ne može biti samo sebi svrha, konačni cilj mora biti spašavanje i obnova istraženog

i ugroženog. Stoga sam od moje "ekipe" u Institutu zahtijevala temeljite, takozvane polirske nacрте objekata koje sam smatrala izuzetno važnima, kao i pomno fotografiranje svih umjetnina u unutrašnjem prostoru, bilo da je riječ o sakralnoj ili profanoj arhitekturi, u kojoj se, primjerice u sklopu dvoraca, redovito nalaze i kvalitetno opremljene dvorske kapele. To je utjecalo i na

način pisanja tekstova, posebno knjiga s opširnim kataloškim dijelom i na objavljivanje tekstova s obilnim faktografskim podacima, ali i teoretskim priložima. Shvatila sam također da nije dovoljno objavljivati isključivo u strogo znanstvenim i stručnim časopisima koje čita ograničeni broj znanstvenika. Upravo zbog toga priklonila sam se pisanju u popularnim edicijama koje su rado prihvaćale naše tekstove obilno ilustrirane fotografijama i nacrtima. To je dapače potaknulo i tiskanje posebnih izdanja, naročito u časopisu "Kaj", koje su čitatelji dobro prihvatili, što je dokazala i njihova prodaja. Moja prva opsežnija studija o drvenom narodnom crkvenom graditeljstvu bila je rasprodana, pa je na zahtjev "INA industrije" bila ponovno tiskana u nekoliko stotina primjeraka. Ta je znanstvena studija zbog opširnosti i ozbiljnosti teksta prihvaćena kao knjiga, premda je izdana u časopisu. Možda je potrebno naglasiti da nakon te studije nije bila zanemarena nijedna drvena crkva i da je tada Restauratorski zavod u Zagrebu uvrstio sve drvene kapele u program obnove. Primjeri obnove bile su kapele u Lijevim Štefanjkima i čuvena kapela Sv. Barbare u Mlaki. Način obnove je također publiciran, a nakon obrambenog Domovinskog rata, zalaganjem konzervatorice Ksenije Petrić, kapela Sv. Barbare prva je među drvenim kapelama obnovljena od stručnjaka Hrvatskog restauratorskog zavoda, te se njezina cjelovita obnova približava kraju i svečanosti otvorenja.

Zapažen je Vaš udio u obnovi urbanističkih jezgri dvaju međusobno udaljenih gradova - Karlovca i Buzeta. Koliko mi je poznato, Karlovac i njegova okolica i danas su područje Vašeg djelovanja i predmet Vaših istraživanja.

Istraživanja urbanističkih jezgri započela su na poticaj prof. dr. Milana Preloga. Pokazala su se odličnima za obrazovanje. Podučavanje na spomeniku smatrala sam oduvijek važnom i dobrom prilikom za nadograđivanje na studiju stečenih znanja, jer su u istraživanju sudjelovali mladi diplomirani stručnjaci: povjesničari umjet-

nosti, arhitekti, arheolozi, restauratori i nadasve sociolozi, jer su povijesne jezgre mjesta gdje žive i rade građani. Ne moram ni spominjati Karlovac, prastaru i čuvenu utvrdu i njezino stanje u vrijeme kada me je Prelog tamo poslao, s napomenom da se snadem kako znam i umijem, jer je uprava grada Karlovca "tvrdi orah". Taj "tvrdi orah" tek sam naknadno shvatila kao političku natuknicu, jer sam se našla na meti gradske uprave koja je htjela proslaviti 300-tu obljetnicu grada, za koji se znade datum postanka i razlozi gradnje. U upravi je u to vrijeme bilo nekoliko vrlo obrazovanih kadrova koji su proslavu osmislili. Ali u gradu je također bilo i sjedište JNA i gradske policije sa zatvorom, a te institucije nisu imale razumijevanja. Ipak, u suradnji s Povijesnim muzejom u Zagrebu, koji je u to vrijeme vodila dr. Lelja Dobronić, započelo se je s istraživanjima arhivske građe, ponajprije u arhivu grada, nakon čega su stručnjaci Muzeja prešli i na arhivsku građu "Kriegsarchiva" u Beču. Naša su istraživanja zainteresirala i sociologe iz Instituta za istraživanje, pa je bila uspostavljena obostrano korisna suradnja. Protivnici su bili takozvani "vanzemaljski" pod nazivom "Međuopćinska konferencija" koju su sačinjavale prekokupske općine. Profesor Prelog mi je garantirao neuspjeh. Međutim, uspjelo mi je pridobiti Mjesnu zajednicu, premda je na prvoj sjednici za obnovu "Zvijezde" bilo otpora kada su predstavnici saznali da nam je namjera ući u svaku kuću i razgovarati sa stanovnicima. Mene su pošteno izvrijedali tako da je bilo i suza mojih mladih kolegica, ali ja sam se obilno koristila imenom moga pročelnika Preloga koji je među njima uživao ugled ratnika iz Topuskog, a kao odgovor na tvrdnju da među nama nema članova partije, spomenula sam i moju obitelj koja je stradala u Jasenovcu. Uspjeh ove misije dokazuju brojne zahvalnice i spomenice grada Karlovca koje su mi dodijeljene, a Mjesna me zajednica predložila za počasnog građanina, ali me je u tome pobijedio gospodin Vejvoda. O Karlovcu smo objavili mnogo studija, ali nakon Domovinskog rata taj grad zaslužuje knjigu, u nadi da je

karlovačka utvrda "Zvijezda" posljednji put bila na braniku domovine. Prije nekoliko dana najviši je svećenik srpske zajednice na televiziji prigovorio zbog obnove pravoslavne crkve. Pritom nije spomenuo da je savršenu dokumentaciju za obnovu već prije dvije godine dovršio Institut za povijest umjetnosti u Zagrebu i da su sredstva za obnovu osigurana. Dakako, zahtijeva se rekonstrukcija prema originalnim nacrtima autora gradnje, majstora Stlera (Stillera?), koje je pronašla prof. Marinka Mužar, voditeljica Konzervatorskog odjela u Karlovcu. Situacija nalikuje onoj u slučaju Sv. Lovre u Petrinji, s tom razlikom da je međunarodna komisija ustanovila da su crkvu raketirale paravojne srpske čete u takozvanoj Krajini. Rakeete nisu uspjele srušiti toranj-kulu franjevačkog samostana, što je bila namjera brojnih napada na povijesnu jezgru Karlovca.

U istraživanju povijesne jezgre Buzeta i gradića Buzeštine priključila nam se i pokojna dr. Radmila Matejčić, uz Olgu Maruševski koja se bavila utvrdom. Kolegice i kolege koji su radili u Buzeštini danas su već poznati znanstvenici s doktoratima i magisterijima, čime se, dakako, ponosim. Njihov rad je rezultirao izvornim znanstvenim radovima objavljenim u "Buzetskom zborniku", a objavljena je i knjiga mr. Zdenka Baloga o srednjovjekovnom Buzetu. Moj dug Buzeštini time nije završen te namjeravam na grobu moga djeda, ili nonića, kako se kaže u Istri, podići jedan križ, jer su fašisti uništili njegov spomenik s glagoljskim natpisom.

Među brojnim rezultatima Vašeg istraživanja barokne arhitekture referentna je uspostava temeljne tipologije crkava u sjeverozapadnoj Hrvatskoj. Ipak, Vaš doprinos našoj baštini nije se temeljio isključivo na terenskim istraživanjima i kabinetnom radu. Tijekom Domovinskog rata bili ste među onima koji su stavljali na kocku svoj život spašavajući pokretni inventar iz crkava na ratom ugroženim područjima. Neki su vam se trenuci zasigurno usjekli u pamćenje.

Tijekom Domovinskog rata vodila sam ekipe u spašavanju pokretnog inventara iz crkava u ugroženim područjima, a također sam bila suradnik Hrvatskog restauratorskog zavoda prilikom spašavanja umjetnina u Dubrovniku. Bilo je zgodnih anegdota na proputovanju kroz Bosnu, gdje su nas častili Bošnjaci muslimani i Hrvati, a kroz srpska sela smo prolazili brzinom munje sa zaprljanim oznakama vozila registriranog u Zagrebu, ali s međunarodnim oznakama. Za vrijeme rata i napada na Dubrovnik putovalo se morem i kopnom sa zastojem u Senju. Obala Senja je nasreću obnovljena i učvršćena, jer je za rata podnosila teške terete saobraćaja. Svi su mi se trenuci toga pothvata duboko usjekli u sjećanje. Rezultat našega zajedničkog rada bila je izložba u Muzeju za umjetnost i obrt pod naslovom "Od svagdana do blagdana" na kojoj su bile izložene evakuirane umjetnine s prostora Hrvatske, obnovljene za ratnih dana. To je bio istinski rezultat suradnje restauratora i znanstvenika, objavljen u opsežnoj knjizi. Rad s konzervatorima i restauratorima od mojih je prvih dana u praksi dosljedno proveden. Bila sam ponosna na "Povelju" dobivenu na Kongresu jugoslavenskih konzervatora, to jest Saveza društva konzervatora Jugoslavije u Ohridu 1985. godine za zaštitu spomenika kulture od 1945.-1985., kada sam vidjela da sam se našla u društvu čuvenih znanstvenika, konzervatora, sveučilišnih profesora i akademika. Smatram lažnom skromnošću izjave da priznanje nije značajno. Dobila sam povelju za moj konkretni dovršeni rad u zaštiti. Sjećam se zgode kada nas je naša kolegica pozvala da ne prihvatimo priznanje grada Zagreba za izložbu "Sveti trag". Moj je odgovor Skupštini grada bio da se smatram ključnom osobom u postavu te izložbe posvećene posjeti pape Zagrebu i da prihvaćam priznanje Zagrebačke nadbiskupije koja je predložila pojedine osobe smatrajući ih najzaslužnijima za tu vrlo uspješnu izložbu održanu u Muzeju Mimara. Radost zbog priznanja smatram normalnom ljudskom osobinom, a konačno, u priznanju koje ne uključuje i novčanu nagradu, zacijelo je bitan svo-

jevrnsni idealizam i ljubav prema zvanju. Doživjela sam i anonimnu prijavu visokim društvenim institucijama u kojoj se dovodio u pitanje moj rad. Za mene je ta vrsta ljubomore bila poticajna, jer je ona žestoka negativna reakcija koja djeluje posve suprotno. Ona je također priznanje.

Upoznale smo se ranih 80-ih godina, dok ste intenzivno radili na prikupljanju građe za studiju o sakralnoj arhitekturi baroknog razdoblja. Zahvaljujući Vama počela sam se baviti baroknim slikarstvom kontinentalne Hrvatske i upravo zahvaljujući Vama upoznala sam se s metodologijom znanstvenog rada - terenskim i arhivskim radom. Međutim, nisam bila jedina. Moglo bi se reći da ste bili mentor mnogim mladim povjesničarima umjetnosti.

Najveće priznanje mentoru je uspjeh studenta. Sjećam se brojnih uspjeha mladih kolega koji su bili dijelom mogega tima u Karlovcu, Buzetu, Klanjcu. Neke među njima posebno ističem: Vas i Vašu knjigu o franjevačkom baroknom slikarstvu, kao i Vašu izložbu i uspješnu studiju "Majstor HGG" te brojne rezultate istraživanja slikarstva u sjeverozapadnoj Hrvatskoj i Slavoniji. Vi ste također krenuli putem spašavanja slika koje ste objavili u Vašim znanstvenim člancima. Značajan će također biti rad na građi Dijecezanskog muzeja Zagrebačke nadbiskupije, a vaši članci o F. X. Wagenschonu i A. Hertzogu objavljeni u "Radovima IPU" otkrili su do tada nepoznata djela tih srednjoeuropskih slikara u slavonskim crkvama.

Knjiga "Barokne palače u Dubrovniku" Katarine Horvat-Levaj kruna je uspjeha znanstveno-istraživačkog programa s tog područja, ali je ta knjiga samo jedna među opsežnim studijama naše kolegice na drugim područjima Hrvatske - u Istri, sjeverozapadnoj Hrvatskoj, Slavoniji, Podravini itd. Manje poznat, a vrlo značajan prilog u "Cerovljanском zborniku" iz 1990. godine "Draguč kao primjer karakterističnih razvojnih oblika naselja nastalih uz Kaštel", kojim se je po svom izboru bavila prilikom istraživanja Bužeštine kao član

ekipe i tamo kao mladi stručnjak održala niz predavanja. Dobro je došla, vjerujem, moja sugestija da je potrebno objavljivati u lokalnim zbornicima koji zanimaju stanovništvo toga kraja. Zbornik je objavila Skupština udruga Matice Hrvatske Istarske županije. Kolegica Horvat-Levaj zaslužna je za izdavanje umjetničke topografije Ludbrega, a njezin prilog Požegi je studija "Katedrala sv. Terezije u Požegi" u "Radovima IPU" br. 28, u kojoj je pisala o podrijetlu arhitektonskog tipa s brojnim europskim primjerima vodećih baroknih majstora.

Mr. sc. Zdenko Balog, gdje god da se je našao, ostavio je tragove svojih istraživanja. Najviše u Lepoglavi, gdje je njegova ljubav za srednji vijek rezultirala otkrićem gotike pod tornjem, čime je nadopunio istraživanja čeških povjesničara umjetnosti. Već se u Lepoglavi razvio njegov interes za celjske grofove i njihov utjecaj. U Buzeštini je odabrao gradić Roč za svoja istraživanja i neumorno objavljivao knjige o srednjovjekovnom Roču - "Roč u srednjem vijeku", "Roč i Roščina od kasne antike do Uskočkih ratova", izdano u Buzetu, odnosno u Račicama 2005. godine. Nakon premještaja u Križevce, Matica Hrvatska mu izdaje knjigu "Križevačko-Kalnička regija u srednjem vijeku". Prateći njegov rad, kao i rad ostalih mojih suradnica i suradnika na otkrivanju tajni povijesnih jezgri, bila sam njihov recenzent i kritičar. Nadam se doktoratu na srednjovjekovnoj temi u kojoj slutim da će češka Parlerova radionica dobiti novo mjesto u povijesti naše srednjovjekovne umjetnosti.

Među konzervatorima morala bih spomenuti pročelnicu Konzervatorskog odjela u Karlovcu, prof. Marinku Mužar, s kojom još uvijek intenzivno surađujem i koja je, po mome mišljenju, u tome jedna od najuspješnijih. Također bih istaknula arhitekticu iiskusnu konzervatoricu Kseniju Petrić bez koje ne bih uspjela obnoviti brojne ruševne spomenike Banovine, ali i čuvenu Sv. Magdalenu u Selima kod Siska. Brojne se kolegice nalaze po muzejima i galerijama. Intenzivna je bila suradnja

s Galerijom Antuna Augustinčića u Klanjcu i Muzejom seljačkih buna u Gornjoj Stubici. Na kraju, biti mentor mladim povjesničarima umjetnosti je dar struke i povjerenje u moje iskustvo. Doktorati i magisteriji dokazuju napredovanje mojih suradnika i, mogla bih reći, učenika. Pratim njihov rad i napredak u struci. Nalaze se na odgovornim poslovima, čak u Ministarstvu kulture. Želja mi je da u Ministarstvu rade više u struci, a što manje u administraciji.

Željela bih istaknuti Vaš nekonformizam, veliku i neiscrpnu životnu i radnu energiju kojoj sam se uvijek divila. Niste se nikada zaposlili, a Vaši rezultati su zavidni, postigli ste ugled i dobili priznanja. U čemu je tajna?

Kažete da se nisam nikada zaposlila. Vjerojatno mislite da nisam bila na mjesečnoj plaći. To mi pomalo nalikuje na nasljeđe iz Austrijske Monarhije kada je sigurnost ovisila o mjesečnoj plaći i radnom mjestu do mirovine. Zahvaljujem svom pokojnom ocu koji me je odgajao kao slobodno i odgovorno biće. "Tko radi ne boji se gladi" naša je hrvatska poslovice. Sve sam stekla radom bez radnog vremena, bila sam slobodna u odabiru škole od malena i profesije kao odrasla osoba. Nesreća je ako je čovjek prisiljen raditi bez oduševljenja. O priznanjima sam se već izjasnila pa ću ponoviti da sam ih zaslužila, a sretna sam da je moj rad prepoznat.

Kada sam mu kazala da ću s Vama napraviti intervju za Kvartal, vaš sin Predrag Cvitanović, fizičar svjetskog ugleda, rekao mi je: *Reci joj neka priča o svojem životu, o stručnom i znanstvenom radu već je dovoljno pričala.* Zato Vas na kraju pitam - koju biste spomenu htjeli podijeliti s našim čitateljima?

Moj sin je svjestan da sam imala zanimljiv život jer sam proputovala pola kugle zemaljske, a otkada je on punoljetan moji su se boravci oduljili u stranim zemljama u kojima je on studirao i u kojima radi kao poznati fizičar. Neko vrijeme je bio u dilemi bi li se posvetio kiparstvu, ali je prevladala

teoretska fizika i danas teorija kaosa. Po mom sudu njegov je rad čista filozofija i teorija koja daje začudne rezultate. Pošto sam proživjela ljubav i postala majkom, tu bih sreću podijelila s mojim prijateljima, jer ona ispunjava čitav moj

život. Najuzvišenija je uloga žene u životu materinstvo.

Razgovarala Mirjana Repanić-Braun, Zagreb, srpanj 2005.